

LIDIA KULIKOVSKI – UN ÎNAINTE-MERGĂTOR

Vlad POHILĂ

Ca și oricare alt domeniu, biblioteconomia include, în linii mari, două categorii de slujitori: înainte-mergători și angajați „comuni”, ziși și „de rutină”. Diferența dintre aceste grupuri convenționale rezidă în faptul că, dacă cei din a doua categorie se împacă (iar unii se și complac) cu rutina, cu mersul obișnuit al lucrurilor, apoi reprezentanții primei categorii își trec zilele printre cărți cu pasiune, cu maximă dăruire, dar și cu zburcuc, cu neastâmpăr, marcate de mereu noi viziuni creatoare și abordări inovative (unori, și trăsnite); de aspirația de a face totul ca în bibliotecă ziua de mâine să fie altfel decât a fost cea de ieri.

Dna Lidia Kulikovski reprezintă strălucit categoria întâi – trebuie să recunoaștem, nu prea numeroasă, de angajați ai sistemului bibliotecar. Este, la modul absolut, un model fascinant de înainte-mergător în biblioteconomia și bibliologia basarabeană.

Recunoscut specialist în biblioteconomie, bibliografie, bibliologie; conferențiar universitar, doctor în științe pedagogice, Lidia Kulikovski este un nume de referință în managementul biblioteconomic din Republica Moldova. S-a născut la 8 martie 1951 în s. Nicoreni, r-nul Drochia, într-o familie de țărani gospodari. Licențiată a Facultății de Filologie, specialitatea Bibliografie și Biblioteconomie din cadrul Universității de Stat a Moldovei (1973), din același an activează în domeniu.

A deținut diferite funcții în cadrul BM „B.P. Hasdeu” (pe atunci – Biblioteca Orășenească „Jdanov”, 1973-1988). În 1980 este numită director la Biblioteca raională Cahul, ca peste trei ani să revină în rețeaua de biblioteci a Chișinăului.

În martie 1990 este aleasă director general al BM „B.P. Hasdeu”, funcție pe care a deținut-o până în iunie 2013. Urmează doctorantura la Universitatea de Stat – Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, specialitatea Biblioteconomie și asistență informațională. În 2003 devine doctor în științe pedagogice; în același an i se acordă titlul de conferențiar universitar. Din 2013 până în prezent este director al Departamentului studii și cercetări, BM „B.P. Hasdeu”, concomitent – specialist inovații în biblioteci la IREX / Novateca Global Libraries in Moldova.

Deosebit de prodigioasă este activitatea de cercetare și de autoare a Lidiei Kulikovski. A scris peste 550 de studii și cercetări, bibliografii, articole de sinteză, eseuri etc., inclusiv nouă volume de autor. A îngrijit și a coordonat numeroase lucrări, la multe fiind și alcătuitoare, prefațatoare sau postfațatoare (peste 250 de volume), mai recent și traducătoare. Scribe în limbile română, engleză, rusă; mai și traduce din acestea, precum și din spaniolă.

A avut o serie de stagii, schimb de experiență (Polonia, SUA – New York, Israel – Ierusalim, Finlanda – Helsinki, Danemarca etc.); la diferite foruri de specialitate, în diverse țări, a prezentat rapoarte și comunicări.

În același timp, L. Kulikovski este un energic organizator și participant activ al multor seminare internaționale și naționale. A participat ca inițiator, organizator sau moderator la diverse manifestări științifice (colocvii, congrese, simpozioane) și culturale, atât din Republica Moldova și din România, cât și din zeci de țări relativ apropiate sau cu totul îndepărtate.

Dr. L. Kulikovski este director-fondator al revistei de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură „BiblioPolis” (din 2002), colaborează la numeroase publicații de specialitate din Chișinău, București, „Lectura” (Cluj-Napoca), fiind membră în colegii de redacție și/sau consilii științifice ale revistelor „Magazin bibliologic” (BNRM), „Simposia professorum” (ULIM), „Biblioscintia” (Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM), „Biblioteca” (Biblioteca Națională a României), „Lector” (Focșani), „Libraria” (Târgu-Mureș), „Lectura” (Cluj-Napoca), „Septentrionalis” (Baia Mare) ș.a.

S-a manifestat și prin activitatea de formator în cadrul Școlii de Biblioteconomie a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, lector formator pentru bibliotecare, diverse servicii, seminare, module etc. (2000-2006); formator Novateca (2013-2018); formator la Centrul Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari, BM (2014 – prezent); formator la secția Perfecționare continuă la Universitatea de Stat, 2012 – prezent.

Lidia Kulikovski este îngrijitoare a unui număr foarte mare de bibliografii, biobibliografii, a altor publicații similare, în total – peste 260 de volume. De asemenea, este autorul ideii cercetării unor subiecte și editării unui număr impresionant de lucrări, multe vizând diverse aspecte ale istoriei, prezentului, vieții cotidiene a Chișinăului, dar nu numai. Cu trecerea anilor, își diversifică

uimitor tematica lucrărilor scrise, aprofundează mult subiectele abordate, își desăvârșește admirabil concepția și stilul. Fiind și o cititoare proverbial de avidă, dânsa ține să se familiarizeze cu absolut tot ce este peren sau nou în literatura de specialitate, „devorând” tomuri editate în România, SUA, Franța, Rusia etc. Rar specialist în bibliologie la noi care să fie la curent cu cele mai noi teorii și concepte din domeniu, cu tendințele în continuă schimbare din sfera științifico-pragmatică a bibliologiei.

În spatele unei aparente lejerități a elaborării lucrărilor scrise de L. Kulikovski, se află o muncă migăloasă – și de salahor, și de giuvaiergiu – asupra cuvântului, frazei, gândului, ideilor, sintezelor, sugestiilor, concluziilor. Lidia Kulikovski reprezintă, neîndoișor, un model de bibliotecar-cercetător științific, fiind concomitent un talentat autor în expunerea roadelor cercetării – în studii, sinteze, articole, recenzii etc. Studiile de specialitate ale dnei L. Kulikovski promovează, credem, la noi, în Republica Moldova (iar într-o măsură considerabilă – și în întreg spațiul bibliologic românesc) cele mai originale și mai fecunde idei, analize, sinteze și sugestii, în ultimele două decenii. În context, dr. Lidia Kulikovski este o vrednică discipolă a faimosului profesor Ion Stoica de la București, care, de altminteri, adeseori și-a exprimat nu numai aprobarea, dar și încântarea pentru studiile și cercetările ei.

Recenziile, consemnările, impresiile de lectură elaborate în scris, comentariile făcute la diverse lansări de carte sau omagieri adeseori pot fi asimilate unor analize demne de pana unui critic și

istoric literar cu pregătire temeinică, cu har, inspirație și pătrundere în esențe.

Ar mai fi de remarcat că Lidia Kulikovski este o neîntrecută autoare de portrete de bibliologi – înaintași (atât români, cât și străini) și, mai ales, contemporani. Serialul de schițe biobibliografice (dar și psihologice, și cu frumoase însemne ale beletristicului) este, categoric, unic în bibliografia basarabeană actuală. Nimeni încă dintre angajații sistemului bibliotecar de la noi nu a întrunit mobilizarea, inspirația și generozitatea de a zugrăvi atât de mult și atât de măiestrit portrete ale colegilor de breaslă. La acestea se adaugă și un șir de schițe și eseuri despre scriitori, artiști, învățați, pur și simplu, oameni talentați sau creativi ai vremurilor noastre.

Munca de bibliolog a Lidiei Kulikovski e greu de conceput în afara inițierii și realizării cu succes a unei serii de proiecte, unele în premieră absolută în sfera noastră. Unul dintre primele a fost intitulat „Servicii de bibliotecă pentru minoritățile naționale” (1990-1993). În cadrul acestui proiect au fost organizate și deschise: Biblioteca evreiască „I. Mangher”, 1991; Biblioteca ucraineană „Lesia Ukrainka”, 1991; Biblioteca găgăuză „M. Ciachir”, 1992; Biblioteca rusească „M. Lomonosov”, 1992; Biblioteca bulgară „Hristo Botev”, 1992; Biblioteca polonă „Adam Mickiewicz”, 2007.

Un proiect de importanță deosebită pentru cultura națională a republicii noastre este cel intitulat „Ctitorii comune” (1991-2007). Grație acestuia, din 1991 încoace au fost deschise filialele „Transilvania”, „Onisifor Ghibu”, „Târgu-Mureș”, „Târgoviște”, „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Ștefan cel Mare”, „Maramureș”, „Liviu Rebreanu” – în total, nouă biblioteci de carte românească. Este enorm într-un spațiu în care, până pe la 1990 literatura din România era practic interzisă și unde, cu regret, nici în anii următori autoritățile nu s-au debarasat definitiv de penibile „ticuri românofobe”. Dar cât de mult a contribuit tocmai acest proiect de vis, inițial, la culturalizarea populației, la trezirea și consolidarea conștiinței identitare, la păstrarea limbii române, a fascinației pentru creația artistică națională și universală – va putea-o evalua la justa valoare numai viitorul, mai apropiat sau mai îndepărtat. Datorită proiectului „Basarabiana”, au putut fi retipărite volume de valoare greu estimabilă pentru domeniu: P. Draganov. *Ucionaiia, literaturnaia i hudojestvennaia Bessarabia*, 1993; A. David. *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, 1993; N. Moghileanski. *Materiali dlia ukazatelia literaturî po Bessarabii*, 1994 etc.

De un real succes se bucură proiectul „Biobibliografiile personalităților marcante ale Chișinăului”. Sub auspiciile acestui proiect au apărut biobibliografiile consacrate unor personalități precum: Glebus Sainciuc, Ion Vatamanu, Ion Dron, Agnesa Roșca, Ion Hadârcă, Mihai Cimpoi, Titus Știrbu, Leo Butnaru, Dionisie Tanasoglu, Nicolae Băieșu, Alexandru Gromov, Eugen Doga, Ion Ciocanu, Iurie Colesnic, Petru Cărare, Serafim Saka, Alecu Russo, Aurel Scobioală, Ianoș Țurcanu, Ion Bejenaru, Vladimir Rusnac, Victor Dumbrăveanu, Ion Cuzuioac, Ninela Caranfil, Andrei Burac, Galina Furdui, Ion Proca, Alexandru Donos, Vlad Pohilă, Vasile Șoimaru, Aureliu Busuioc, Eliza Botezatu etc.

Activitatea prodigioasă a Lidiei Kulikovski este apreciată de forurile de specialitate și culturale, de instituții guvernamentale prin acordarea unor prestigioase distincții și premii. Este Lucrător emerit al culturii (1987), deține Medalia Meritul Civic (1994), ordinul Gloria Muncii (2010).

În ultimii ani i s-au acordat: Premiul „Petre Andrei” – pentru cercetare (Universitatea „Petre Andrei” din Iași); Premiul Mare – pentru cercetare (Salonul Internațional de carte, 2010); Premii ale Salonului Internațional de carte din Chișinău, organizat de BNRM; Premiul Mare (în repetate rânduri) al Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova – pentru monografii și manuale în domeniu; Premiul Sergiu Grossu al Editurii „Museum” din Chișinău etc. Este laureată a publicației independente Timpul (2008), care a consacrat-o ca Omul săptămânii (2009, 2011). Laureată a săptămânalului Uniunii Scriitorilor din Moldova Literatura și Arta, compartimentul ese (2010).

Numele și faptele Lidiei Kulikovski figurează în importante surse enciclopedice, inclusiv în unele în care orice bibliotecar ce și-a consacrat viața cărții, lecturii, cititorilor, și-ar dori să fie consemnat aici: Calendar Național, editat de BNRM (prezentată la trei ultime aniversări „rotunde”); Buluță, Gheorghe. *Bibliologi români: Dicționar* / Gh. Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște: Ed. Bibliotheca, 2011; Țarălungă, Ecaterina. *Dicționarul identității românești: Personalități*. – Ed. Litera, București, 2011; Colesnic, Iurie. *Femei din Moldova. Enciclopedie*. – Muzeum, Chișinău, 2000 etc.

Cât de înaltă e cota prețurii, de către comunitate, dar și recunoștința colegilor și discipolilor, a personalității și activității dnei Lidia Kulikovski, s-a învederat poate cel mai pregnant în vara

anului 2013, când dânsa a decis să abandoneze postul de director general al BM „B.P. Hasdeu” – funcție ce o înfrumuseța, dar cărei doamna directoare putuse să-i confere și frumusețe, și gravitate, și cordialitate... – câte atele încă! Această plecare a fost percepută de mulți subalterni, colegi, prieteni ai bibliotecii ca o dramă personală, simțind o pierdere greu recuperabilă, o durere sufletească pentru care se poate găsi iarba de leac doar odată cu trecerea vijelioasă a anilor. Însă dr. Lidia Kulikovski nu a lăsat definitiv Biblioteca Municipală aflată sub steaua genialului B.P. Hasdeu, doar și-a încetinit pasul la domeniul cercetării, concomitent muncind în Proiectul „Novateca”, menit să amelioreze starea bibliotecilor noastre din provincie prin instruire și inovare. Așadar, tot în preajma cărților a rămas, tot la lumina lor își deapănă existența. Rămâne în continuare o prezență vie, agreabilă și dorită la cele mai importante inițiative, evenimente și manifestări din viața instituției. Eforturile de peste două decenii la cârma BM ale dnei L. Kulikovski sunt fructificate și dezvoltate de o discipolă ce nu poate fi decât demnă de profesoara sa...

Sursa: BiblioPolis, 2016, vol. 60, nr. 1, pp. 62-65